

Budapestre vonatkozó ujságcikkek		Osztályozás
Szerző:	<i>Bodnár Ottó</i>	791.45
Cím:		
„Ős-filmek” és más érdekességek között		Idő: „ 1956 ”
Forrás:	A FILM-ARCHÍVUMBAN	
<i>hatalmas munk</i>	<i>1956. máj. 23.</i>	
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.) (Oldal)
		Helyszám:

a bizottság április 5-én Genfben megnyíló ülészsaka különösen nagy jelentőségű lesz az európai országok gazdasági együttműködésének bővítése szempontjából.

A napirenden a bizottság és a technikai albizottságok munkájának megvitatásán kívül három olyan kérdés is szerepel majd, amelyek meghaladják az egyes albizottságok hatáskörét: az európai vizek szennyeződésének,

az európai turistakapcsolatok fejlesztésének, az európai energetikai források fejlesztésének kérdése.

Myrdal kijelentette, hogy az európai országok kormányai remélhetőleg sok más kérdést is az ülészsak elé visznek megvitatás végett.

Hangoztatta, hogy

a nemzetközi helyzet megjavulásával kapcsolatban újabb lehetőségek támadtak Nyugat- és Kelet-Európa gazdasági együttműködésének bővítésére.

Myrdal válaszolt a tudósítók kérdéseire, majd befejezésül hangsúlyozta, hogy bár az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának tagállamai különböző nézeteket vallanak, a bizottság tevékenysége a gazdasági együttműködés terén különösen az utóbbi időben kibővült és több konkrét eredményt ért el.

Molotov villásreggelije Myrdal tiszteletére

V. M. Molotov, a Szovjetunió minisztertanácsának első elnökhelyettese. külügyminiszter március 10-én

replói. A jelentősebb és érdekesebb technikai, művészi megoldásokról is külön kartonokat vezetnek.

Benézünk az egyik fiókba. Itt fogalmak szerint csoportosították a filmek anyagát. Ilyen címszókat találunk: csata, egyenruhák, forgalom, hangszerek, állatok. Belelapozunk. Az egyenruhák felsorolásánál megtudjuk például, hogy melyik film hányadik jelenetében találunk holland tengerészruhákat, avagy hol láthatjuk a stockholmi katonai zenekar díszruháját. Más lapról az derül ki, hogy kakaó az Aloma című filmben találunk, békát a Csendhaborítóban — méghozzá „premier planban”. Továbbá várjuk a toronyórán a Három kivánságban, tehenet szópós borjával viszont a Körhintában. A dokumentumfilmeket tartalmuk szerint osztályozzák.

Nagyon érdekes adatokat őriznek a magyar filmgyártás, filmművészet történetéből is.

Az első magyar filmkészítési kísérlet 1896-ban történt.

A Városligetben Munkácsy Mihálykiállítás rendeztek, megnézte Ferenc József is. Elkészült a mozgóképfelvétel, nagyszerűen sikerült, de mégsem mutatták be, mert a képről hiányzott a király feje. Filmtörténetünknek egyik jelentős évzsáma 1901, amikor Zsitkovszky Bélának, a magyar filmtechnika egyik úttörőjének vezetésével megkezdődtek a Tánc című film felvételei, az akkori Uránia Színház tetején. Az első magyar já-

tékfilmben a budapesti Opera táncosain kívül az akkori magyar színművészet néhány híressége is szerepelt, például Márkus Emilia, Hegedűs Gyula, Varsányi Irén. Sőt, a film már elkészült, amikor Blaha Lujzáról pótfelvételeket készítettek, hogy ki ne maradjon a nagy alkotásból. Akkoriban még nem született meg a „mozi” szavunk. Eleinte a mozgóképet kinematográfnek nevezték. A régi feljegyzések szerint megpróbálták meghonosítani a „kini” rövidítést, de ez nem tudott meggyökeresedni, a közönségnek nem tetszett. Annál nagyobb sikert aratott a mozi elnevezés, amelyet 1907-ben Heltai Jenő alkotott. Ez ma is él, „virággzik”. A film-archívum legrégebb emlékei A vén bakancsos és fia, a huszár című, 1912-ben készült film, amelyben a kolozsvári Nemzeti Színház művészei játszottak, és az 1917-ből való A föld rabjai című alkotás, amelynek főszereplője Lábás Juci, korának híres operettszínésznője. A film őskorából — 1916—18-ből — egyebek között — több Chaplin-filmet is őriznek itt. Becses érték Pudovkin 1926-os Gorkij Az anya című regényéből készített filmje. Megvan a második magyar hangosfilm, az 1931-ben készült Hypolit, a lakáj is. (Csontos és Kabos játszott benne a többi között.)

A filmtárnak igen gazdag a híradó- és dokumentumgyűjteménye. A film-archívum e részének egyik legértékesebb darabja

az 1912. május 23-i és 24-i hatalmas munkástüntetésről

Készített film.

Ahogy az első magyar munkásmozgalmi filmdokumentumot nézzük, szinte ott élünk mi is abban a korban, segítünk a tüntetőknek, amint felborítják a Nagymező utcában a villamoskocsit. Felbecsülhetetlen értékűek a Magyar Tanácsköztársaság alatt készült Vörös Filmriportok (mind a huszonegy példány megvan), valamint az akkoriban készült két propagandafilm. Az első Vörös Filmriportban láthatjuk a többi között Kun Bélát, a vöröshadsereg torbórhelyét a Várban, ágyúkat a Lágymányoson.

Sok mozikedvelő megjegyzi talán ezt az adatot is: 1896 júniusában az Andrássy út 41. alatt nyílt meg az első magyar mozi, az Ikonográf. A Tanácsköztársaság idején hatalmas fellendülésnek indult a magyar filmgyártás. Nagyszerű tervekét készítették, de ezek sajnos, csak igen kis részben valósultak meg. A Vörös film című lap első példánya például közli, hogy egyebek között a következő műveket kívánják filmre vinni: Jókai Fehér rózsá, Mikszáth Különös házasság, Eötvös József A falu jegyzője, Vörösmarty Csongor és Tünde, Bródy Sándor A dada, Gábor Andor Dollár papa. A Tanácsköztársaság ideje alatt öt gyermekmozit is létesítettek, ahol csupán a fiatalok számára vetítettek.

A film-archívum munkája állandó kapcsolatban van a gyakorlattal. Februárban például több múzeum, főiskola, klub részére vetítettek.

A nagy értékű dokumentumokat tudományos kutatók, filmrendezők, írók, festőművészek tanulmányozzák. Legutóbb jelentős segítséget nyújtott az archívum a Gábor diák című új színes film felvételeihez. A forgató-csoportnak bemutatták a Gül baba sírjánál tartott török ünnepségeket megőrkítő 1924-es híradókat. Értékes segítséget nyújtottak az Élet hídjá című film készítésénél is. A régi híradók ugyanis a Kossuth-híd építésének sok mozzanatát megőrkítették.

A film-archívum terveiben ugyancsak érdekes dolgok szerepelnek. Például: kiterjesztik a gyűjtést az írásos anyagokra — forgatókönyv, kritika, propagandaanyag — és a régi filmkészítési és vetítési eszközökre. Egyre bővülnek a filmtár külföldi kapcsolatai is.

Bodnár Ottó